บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาตำราการทำนายกระดูกไก่ในกลุ่มชาติพันธุ์ปลัง (ไตหลอย,ลัวะ) ในตำราและพื้นที่ที่ต่างกันสามพื้นที่ คือ บ้านห้วยน้ำขุ่น อำเภอแม่ฟ้าหลวง จังหวัดเชียงราย และในประเทศสหภาพเมียนมาอีกสองหมู่บ้านคือ บ้านแยก เมืองเชียงตุง รัฐฉาน บ้านหนองหลวง เมืองม้า เขตปกครองตนเองที่ 4 เมืองลา รัฐฉาน การศึกษานี้ใช้ระเบียบวิธีทางเอกสารโดยการปริวรรต ตำราทั้งสามและใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการจัดการระบบข้อมูลเพื่อเปรียบเทียบรูปร่างตัวทายและคำทาย การวิเคราะห์งานวิจัยด้วยกรอบแนวคิดพื้นที่ทางวัฒนธรรมของ Henri Lefedvre

ผลการศึกษาพบว่า การทำนายกระดูกไก่เป็นวิธีการที่แพร่หลายในกลุ่มชาติพันธุ์ลุ่มน้ำโขง แต่การทำนายด้วยกระดูกขาไก่ที่มีการจารึกเป็นตำรานั้นพบในกลุ่มคนชาติพันธุ์ไท แต่ตำราที่ศึกษาเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ที่พูดภาษา มอญ-เขมร ซึ่งเป็นกลุ่มคนดั้งเดิมก่อนที่กลุ่มคนพูดภาษาตระกูลไท มีอำนาจในพื้นที่ลุ่มน้ำโขงตอนบน จากการศึกษาสามารถเชื่อมโยงกับการศึกษาก่อนหน้าที่กล่าวว่า ไก่หมายถึงอำนาจ และตำรากระดูกไก่ที่ศึกษานั้นก็พบว่า มีอำนาจในการทำนายที่เทียบได้กับกฎเกณฑ์ทางสังคมที่เป็นชุมชนขนาดเล็ก ในพื้นที่ทางวัฒนธรรมสามแบบ พื้นที่ทางกายภาพ พื้นที่ในจิตใจปัจเจก พื้นที่ทางสังคม ที่กำกับด้วยระบบผีที่เปรียบเสมือนสิ่งที่มีอำนาจในการกำกับคุณธรรมและจริยธรรมทางสังคม การเปรียบเทียบพบว่าตำราจากบ้านแยกแสดงถึงกลุ่มคนที่ต้องหลบภัยศึกสงคราม แสดงความไม่มั่นคงของชุมชนสอดคล้องกับประวัติชุมชนที่เป็นชุมชนเก่าแก่ที่หลบหนี พญามังรายที่เข้ามาครอบครองเมืองเชียงตุง ตำราบ้านหนองหลวงนั้นมีเนื้อหาเกี่ยวกับการทำมาหากินและการสร้างบ้านเรือน ส่วนตำราบ้านห้วยน้ำขุ่นนั้นมีความซับซ้อนการทำนายที่แสดงถึงความเป็นชุมชนขนาดใหญ่ที่มีขอบเขตชัดเจนและกฎเกณฑ์ที่กำกับด้วยระบบผีจำนวนมาก โดยตำราทั้งสามนั้นเป็นการแสดงขนาดของชุมชนที่แตกต่างกันสามระดับคือ ชุมชนที่พ้นจากสังคมแบบเก็บของป่าล่าสัตว์ คือชุมชนบ้านแยก ส่วนชุมชนบ้านหนองหลวงนั้นเป็นชุมชนแบบเกษตรกรรมเพื่อยังชีพ ส่วนบ้านห้วยน้ำขุ่นนั้นเป็นชุมชนขนาดใหญ่

คำสำคัญ: ตำราการทำนายด้วยกระดูกไก่ พื้นที่ทางวัฒนธรรม ชาติพันธุ์ปลัง